

HS -

UAKT

DISTRIKT

143

Nr. 2

Organ for hjemmestyrkene i D 143 (Vestopland)

7. juni 1945

PÅ «DROPP»

Var det noe gutta gjerne vilde, så var det å komme «på dropp». Ja, enkelte var gjerne villig til å gi et år av sitt liv for det, sa de. Men ikke alle var så lykkelige som karene ovenfor. — Snølandskap, måneskinn og forskjellig farvede fallskjerner som tegner seg mot himmelen, det var som tatt ut av guttas eventyrverden.

300 MANN

paraderte på Fagernes 1. pinsedag.

En storstilet mønstring.

Stormønstring for alle HS-styrker i Valdres vart halde på Fagernes 1. pinsedag. Før middagen heldt prestane Kjørstad og Kvarving messe ved Fagernes Turisthotell.

Kl. 5 marsjerte heile styrken, ca. 800 mann (de som hadde vakt og ordensvernet kunde ikke møte) under kommando av nestkom. Syver Robøle, gjen-nom Fagernes til Valdres-museet. Det var et stolt syn. Her vart styrkene overlevert til områdesjef Ottar Berger, som helsa troppene med en stutt tale.

Vi gjengir talen:

Kjære kamerater.

Endelig er dagen kommet da HS, hjemmestyrkene fra hele Valdres, kan møtes offentlig, og en stor glede er det for meg å se dere samlet og få takke dere for den gode innsats dere har gjort til denne tid.

Jeg beklager at noen måtte utelates i denne store mønstring, nemlig ordensvernet eller politiet, om vi vil kalle det så. Vi har forskjellige mål som skal passes på, og alle vet at når andre forlater steder, skal politiet være på vakt, men jeg ber hver enkelt av dere ta med min beste takk til disse karer som ikke har fått være med her.

En del av dere har jeg jo i lengere tid stått i direkte forbindelse med enten ved besøk eller pr. brev. Om dere andre visste jeg ikke annet enn at dere var på plass og gjorde det som det var spørsmål om.

Forholdet var slik, at det hele var et stort mysterium med hemmelige skrivelser, ofte i koder, så bare den rette mottaker kunne finne ut hva det betydde. Dekknavner bruktes bestandig, f. eks. Rolf, Håkon, som dere kanskje alle har hørt om, og mange stiftet bekjentskap med. Håkon heter i dag Bjarne Holth Larsen. Så hadde vi R X I, G I, F. F., J. O. O. sen 1431 osv.

Vårt postvesen må sies å ha vært enestående. Det offisielle postvesen pleier jo iblant å skryte av at de greier å finne fram til adressaten om adressen er mangelfull. Vårt postvesen fikk jo alle brev med bare et enkelt navn, eller bare et nummer, men de kom alltid i de rette hender. Ja, selv helt til og fra Oslo og Gjøvik. Jeg vil derfor rette en særskilt takk til dere som har besørget dette, sjåførere, konduktører og andre som har vært hjelpelige med å formidle posten vår.

Forsyningen skal også ha all ære av sitt utmerkete arbeide i vinterens løp. Vi har hatt mange mann som har levet illegalt, men jeg tror ikke at noen har sultet.

Hele organisasjonen har vært et temmelig innviklet apparat, og jeg var iblant engstelig, eller i det minste spent på hvordan det vilde fungere når innsats-ordren kom til mobilisering og aksjon. Vi hadde jo ikke høve til å drive manøvre eller arrangere generalprøve. Jeg er glad over å kunne si at hele dette var ugrunnet.

Det var bare som å trykke på en knapp, og hele dette usynlige apparatet vrinlet fram fra alle kanter og ble til en stor og sterk enhet. Ikke på noe felt har det klikket. Jeg føler derfor trang til å rette en personlig takk til dere alle i dag for vel utført arbeid. Takk til fagsjefene, instruktørene og siden til hver enkelt innen de forskjellige arbeidsfelt.

En særskilt takk til dere som har stelt med mot-takelsen og fraktingen av alle flysleppene vi har mottatt. Takk til alle dere som ikke står i våre rekker, men som har vært vitende om vårt arbeid og har hjulpet til på en eller annen måte med kjøring av våpen og ammunisjon, eller en god ting bare at dere har holdt tett med det dere har visst.

Til alle dere andre som ikke har fått anledning til å være med vil jeg si at det er beklagelig, men dere vil nok alle forstå nå at det har ikke vært anledning til å avertere, eller på annen måte gjøre kjent; men om dere ikke har vært med kan dere være like gode heimefrontkjempere som de som står i rekkene. Gjør deres innsats ved å overta arbeidet, enten i jordbruket eller andre livsviktige yrker for disse karer som står i rekkene, for derved å sikre matproduksjonen og brenn-selsbehovet for vinteren.

I dag kan det tilsynelatende se ut som innsatsen er over, men vi må huske på at tyskerne fremdeles er i landet, og at disse for en stor del fremdeles står under våpen.

Vi står nå, som dere alle vet, under den allierte overkommandos ledelse. Ingen må bli utålmodig eller slappe av.

Heimefronten og HS har fått ros og anerkjennelse for sin holdning hele verden over til denne dag. Vi må holde ved i ubrytelig troskap, disiplin og kameratskap. Går vi som før inn for oppgavene vi blir tildelt med samme ånd, vil det bli til gagn og glede for oss selv og landet vårt.

Takk kamerater for innsatsen til i dag. Lykke til med oppgavene som kommer. Vi samles alle i det gamle ønske: Gud bevare kongen og fedrelandet.

Vi vil i dag minnes en kjær kamerat, Sverre Nes, som falt på sin post. Vi senker våre flagg og tar ett minutts stillhet for Sverre Nes.

Etter talen var det prolog ved Gunnar Skrutvold. Gruppelederen for Ø. Slidre, Knut Holden, tala så om «Mål og meining med heimestyrkane.»

Transportsjefen i V. Slidre, Knut Hauge, las så ein ny prolog forfatta av han.

Skulestyrar Trøen ved Valdres realskule held så ein fengande og festleg tale til HS, der han takka for innsatsen alle hadde gjort. Frå barnet i skulen

til den eldste i bygda, husmødrene, dei som skaffa dagsnytt, osv.

Sanitetssjef dr. Isachsen, takka prestane for deira holdning i striden. Han kom so inn på flagget vårt som det samlande fridomssymbolet, og nemde millom anna: Då tyskarane hadde brent hytta med dei to døde i austfjellet her, gjekk nokre av oss dit og laga ei enkel steingrav og la restene av desse kameratane våre i den, reiste haug over dei og eit enkelt bjørkekors. Av hytta var det berre oske att; men i oska fann vi armbindet til dei to døde med flagga heilt uskadd. Dette tok vi som eit teikn og eit symbol for oss. «Merket det stend om mannen må stupe.»

Lat oss ære flagget som symbol på fridomshugen som ikkje let seg tyne hjå det norske folket.

Styrken gjorde så honnør for flagget.

PROLOG

til mønstringa av H. S. på Fagernes

1. pinsedag 1945.

Av gruppesjef Gunnar Skrutvold.

Så fekk me då ein maidag på ny med flagg i topp,
med vårgreint gras og bjørkelauv og blomsterflor
i knopp,
ein maidag så strålende, på sang og glede rik
at ingen hadde vona på å få møta honom slik —

Me fekk påny den søttande med hurrarop og sang
då norske barn gjekk jublende i tog
med kjende, kjære tonar som mellom fjella klang,
og mor og far gjekk med og gret og log.
Me såg påny vår ungdom i rekke og i rad.
Ingen otte meir for framandt tyranni.
Er det rart me alle saman er så jublende og glad
no me veit og kjenner — me er atter fri?
I fem år var vår fridom bytt med usle slavekår,
alt me elska mest vart trakka under hæl.
Alt o alle ned til barnet som i folkeskulen går.
Det galdt livet for vår sunne folkesjæl.
Kvar ein heim i heile landet skulde under slavepisken,
både næringsliv og vitskap og kultur.
Det galdt bonden bakom plogen, det galdt mannen
bakom disken.
Det galdt Gud, ja, alt me elsker eller trur.

Då vaknar folket som frå svimeslag
og spør seg sjølv — finst ingen veg forbi?
Finst ingen berging meir, skal Noregs flagg
bli bytt med hakekors — til evig tid?
Skal prøyserånd med jarn og blod få tvinga oss i kne?
Skal me tigge tynt om det som er vår rett?
Nei, ropte det i hjarta vårt. Nei, det må aldri skje.
Det er døden for kultur og folkerett.
Ta kampen opp med hjarta varmt, men hugen klår
og kald.

Ja, prent det inn i unge barnesinn.
Gjer motstand til det siste mot overgrep og vold.
I heimefronten er plassen din.

17. mai i Valdres.

17. mai hadde kvar gruppe i Valdres fest i sin kommune. På Fagernes var det stort barne- og folketog på formiddagen med tale av ordfører Simensen. Om ettermiddagen marsjerte styrkene til museumsplassen der skulestyrar Asheim og Olav Moe tala, Leira mannskor og Fagernes hornmusikk spela. Ein slik 17. mai har ingen opplevd før.

Den stille striden byrja i kjellar, skog og fjell,
små flokkar drog til møte i den svarte, mørke kveld.
Men folk esnakket surra og gestapo gjekk på
jakt,

med brennevin og tobakk fekk dei mange i si makt.
Jamvel judasspengar sume dverre tok med takk,
og på pinebenken hende det at sjølv dei beste «sprakk».
Snart fyltes kvar eit fengsel og kvar ein fangeleir,
det vart ein strid for livet som kvestes meir og meir.
I stille morgontimar det hende skota small,
og Noregs beste søner ved fengselmuren fall.

Få let seg likevel skræme — dei ofra så gjerne alt,
i skogen som villdyr låg dei ofte og fraus og svalt.
Lange og kalde netter i venting på bod eller «dropp»,
slet på tunge «container»s vakt, instruering av tropp.
Kvinnor bar mat og klede, sydde, strikka og spann,
gøynde i loft og kleve mangan ein fredlaus mann.

Kvinnor i angst og otte for mann, for son eller bror,
kvinnor nyleg trulova, andre som venta bli mor
låg der med redde bøner og kjempa så mang ei natt:
Herre, vår Gud du styre det så at våre kjære kjem att.
Men trass i all angst og uro — ein ting held dei likevel
klårt:

heller eg såg guten min død enn som svikar mot
landet vårt,
heller eg såg han som varg i fjell, der fullt og
mager han sleit
enn gå som buhund for herrefolket og bli både fin og feit.

Skal dei med hjelp av svikarar få tvinga oss i kne
som slavefolk på sjø, på land og øy?
Nei, sa det norske folket, slikt må nok aldri skje,
då heller kamp på liv og død — og døy.

Og ut frå dete syn me kjende heilt og visst
at sigeren vart vår eingong til sist.
No er han vunnen. Landet vårt er fritt,
Det er vel verdt alt her er lidd og stridd.

Fattig er landet i dag — ribba for mangt og med
djupe sår,
men herda av kamp vår ungdom fram mot ei ny tid går.
Ingen av dei vil krevja ære og ros eller slikt,
vil berre som før seta livet inn — ofre — gjera sin plikt.

Tomhendte står vel mange, men bed ikkje om å få
tome, men sterke hender vil bygge, pløye og så
Dei hender seg folder i takk til han som gav oss fri-
dom og fred,
dei møtest i handtrykk som ærleg lovar: Brorskap skal
halde ved.

Difor trur me på betre tider både for byggd og by.
Natta so kverv og smått om sider ser vi ein ny dag gry.
Ser desse tunge trengselstider knyter med sterke band
ikkje berre landsmann, men også land til land.
Dette gjer veksande von og tru på framtid rik
og stor
for alle som elsker den sanne friedom på heile
Guds grøne jord.

HS-defilering på Fagernes.

Undertegnede bivånet sammen med Distriktssanitetssjefen den stostilede defilering av HS-styrkene i Valdres 1. pinsedag.

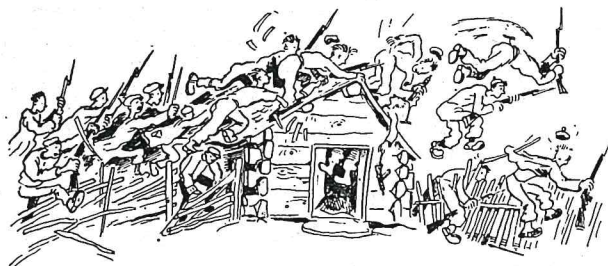
La det med en gang være sagt at denne mønstring ga det riktige inntrykk av hva valdresene har nedlagt av arbeide for HS. Det var en samling av Valdres' beste karer som møtte fram under sine sjefers ledelse. Velordnede og disiplinerte karer som har gått inn for oppgaven med den rette glød og arbeidssomhet. Det var et stolt syn å se disse ca. 800 mann i full våpenmessig utrustning marsjere taktfast i Fagernes's gater med Områdedelelsen i spissen. Spesielt interessant var den motoriserte avdeling med Coltmitraljøser og Madsens maskingevær.

I arrangementet var innlagt gudstjeneste samt taler til styrkene fra Områdesjefen m. fl. Det ble dessuten lest prologer forfattet for anledningen.

Sist men ikke minst ble samtlige HS-avdelinger bespist.

Arrangementet var knirkefritt og ble avvirket på en mønstergyldig måte. **Distriktssambandsjefen.**

Hinderløp.

Hinderløp ble lagt inn i programmet under de «illegale» kurs som ble arrangert «på skauen». Når slike hinderbaner skulde anlegges, var man ofte henvisst til å improvisere». På et av de store befalskurser som ble holdt i D 143 brukte man bl. a. en råtten seterbu som hinder. Vår tegner var selv med på kurset, så da må vi vel gå ut fra at situasjonen ovenfor er «sann»?

Mobilisering av regulære styrker.

Det er sannsynlig at årsklassene 1938 og 1939 i nær framtid vil bli mobilisert. Det vil altså si gutter som er født i 1917 og 1918.

DS har brakt i erfaring at det er mange HS befal og jegere i D 143 utenom de nevnte årsklasser som gjerne vil melde seg frivillig til tjeneste. Dette er også meget ønskelig fra myndighetenes side, og det er derfor blitt bestemt at HS-jegerne under ellers like vilkår fortrinnsvis vil få adgang til de militære befalskurser eller skoler som vil bli satt i gang.

Distriktskommando Østlandet har anmodet D 143 om å undersøke hvor mange HS befal og jegere som melder seg.

De som ønsker fortsatt frivillig tjeneste i den norske krigsmakt må skriftlig påta seg en minste tjenestetid av en måneds varighet. De som etter denne periode fortsatt ønsker å tjenestgjøre, må skriftlig forplikte seg til en tjenestetid av ytterligere 3 måneder.

Frivillige melder seg snarest til sin gruppesjef.

HS-jegere! Den som ikke må til et eller annet livsviktig arbeide, bør slutte opp om denne sak og melde seg frivillig. La oss vise at vi nå virkelig mener å gå inn for at vårt lands forsvar snarest mulig kan komme på fote igjen.

Spennende våpentransport fra Hvalbykampen til Eina.

Det var en søndag i vinter vi i gruppe 5 på Eina skulde hente et våpenlager i nærheten av Hvalbykampen. Det var 18 mann av oss og vi bilte til Lygna, og tok derfra skiene fatt innover. Det var strålende føre, strålende vær og humøret blant oss likeså. Alt gikk bra, vi kom fram til sleppet og fikk pakket sekkene med mange «lekre saker». Men sekkene ble tunge! Vekta var vel mellom 40 og 60 kg + 2 rifler eller Stengun på hver, så vi var nok myke i knærne på heimturen. Det skulde ikke så stor dompa til, før vi lå der. Og da var det å skrike på hjelp da som en annen liten speunge. Vel, kommet til Lygna igjen, måtte vi på vegen et lite stykke ned til bilen. En risiko var det vel, men det var blitt kveld og det var mørkt, så det var også vanskelig å finne bilen ved å fortsette i skauen. Vi gikk to og to ifølge med visse mellomrom, og vegen var fin å gå, med noen svære snøplogkanter på hver side. Reine betongfestninger var det på begge sider. Da Oskar (han jeg var ifølge med) og jeg kom ned på vegen, fikk vi plutselig se et lys bare 100 meter ovenfor oss! Vi var overbevist: Det var en bil! Vi måtte til skogs igjen og da også over snøplogkanten, som var steil og høy. Oskar kom velberga over, men jeg kom bare halvvegs opp. Da gled sekken rundt og jeg mistet balansen, falt ned i vegen igjen og ble liggende på ryggen midt i kjørebanelen. Jeg slet for å komme opp, men helt nytteløst. Bilen var alt